

Korset och Kronan

Nr 71/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

CA 9: Om dopet (del 5, barndopet)

Vi har i förra numret talat om prästen
Anders Wiberg (1816-1887), som väckte stort
uppseende genom att han lämnade sitt
lutherska prästämbete och blev omdöpt.

Nu skall vi se hur Wiberg och baptis-
terna genom att sätta förnuftet över
Skriften omtolkar och förnekar Bibelns
grundläggande bibelställen om dopet.

Wiberg börjar med att angripa Jesu ord
till Nikodemus i Joh. 3:5 där det står:

*Jag säger dig sanningen: Den som inte blir född
av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike
(Folkbibelns övers.).*

Wiberg skriver:

*Vad angår Joh. 3:5 så kan vi säga att detta
språk är själva grundpelaren för läran om
nyfödelsen i dopet. Det var på detta språk som de
gamla kyrkofäderna grundade sin lära om dopets
pånyttfödande kraft.*

Här är Wiberg listig. Han börjar med

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

kyrkofäderna som han sedan förklarar
opålitliga. De tog ju miste ibland. De var
inte som Bibelns egna skrifter ofelbara,
vilket vi håller med om. Wiberg fortsätter:

*Men alla som har någon bekantskap med
kyrkofädernas skrifter måste medge, att de
ingalunda var några pålitliga tolkare av de heliga
skrifterna... Sålunda brukade t.ex. kyrkofäderna
nästan enhälligt betrakta det välkända bibelstället
Jes. 1:16 'Två er rena' etc. såsom en profetia om
nya testamentets dop, en tolkning som ingen nyare
skrifttolkare vågar anta. Detta felaktig tolkningssätt
var inte egendomligt för kyrkofäderna, utan var
lånat från de judiska allegoristerna, som var före
dem. Därför förundrar det oss inte att de i ett
sådant ställe som Joh. 3:5 såg nya födelsen i dopet.
(Wiberg: Svar på lektor Waldenström..., 1880, s.
58-59).*

Genom detta listiga sätt att först börja
med kyrkofäderna har Wiberg fått läsaren
att tänka att läran om pånyttfödelsen
genom dopet är en felaktig tolkning, gjord
av de opålitliga kyrkofäderna, som läser in
godtyckliga allegorier (bildliga tolkningar) i
bibeltexten.

Det är sant att vissa kyrkofäder, särskilt
Origenes, gick för långt i sin allegoriska

bibeltolkning. Men samtidigt skall vi ha klart för oss att de goda kyrkofäderna i regel lärde Bibelns grundsanningar rätt och rent. De trodde fullt och fast på Bibelns ofelbarhet och lärde i princip detsamma som evangelisterna, apostlarna och Jesus själv. Kyrkofäderna läste också Jesaja och GT:s skrifter i ljuset av nya testamentet, vilket vi också har lov och anledning att göra. Därför var det inte fel att tolka Jes. 1:16 som avseende dopet även om detta ännu inte hade instiftats.

Jesaja säger:

Tvätta er, gör er rena! Ta bort era onda gärningar ur min åsyn. Sluta att göra det som är ont, lär er att göra det som är gott! (Jes. 1:16f).

Såväl gamla som nya testamentet lär både lag och evangelium. Lagen säger att våra gärningar är onda och att vi är syndare som behöver frälsning. Evangelium säger att det endast är genom tron på Frälsaren, den utlovade Messias (= Kristus) som en människa kan bli frälst genom nåden allena. När Jesaja dömer folkets synd talar han sedan om reningen genom Kristi blod. Han säger:

Kom, låt oss gå till rätta med varandra, säger Herren. Om än era synder är blodröda ska de bli snövita, om än de är röda som scharlakan ska de bli vita som ull (Jes. 1:18). Jämför också Jes. 53!

När frälsningen förkunnades i GT var dopet ännu inte instiftat. Men förebilden till dopet fanns redan, nämligen omskärelsen. Och den helige Andes verk omtalas ofta som en rening genom friskt och rent vatten. När Jesus instiftade det kristna dopet anknöt han och apostlarna till dessa bilder i GT. Dopet var förebildat som en rening genom vatten. Därför kunde t.ex. Hesekiel skriva:

För jag ska hämta er från folken och samla er från alla länder och föra er till ert land. Jag ska stänka rent vatten på er så att ni blir rena. Jag ska rena er från all er orenhet och från alla era avgudar. Jag ska ge er ett nytt hjärta och låta en ny ande komma in i er. Jag ska ta bort stenhjärtat ur er kropp och ge er ett hjärta av kött. Jag ska låta min

Ande komma in i er och göra så att ni vandrar efter mina stadgar och håller mina lagar och följer dem. Så ska ni få bo i det land som jag gav era fäder, och ni ska vara mitt folk och jag ska vara er Gud. Jag ska frälsa er från all er orenhet (Hes. 36:24-29).

Detta är en klar och tydlig profetia om frälsningen genom Kristus. Då är det inte längre fråga om att bo i det jordiska landet Israel och ha den kroppsliga omskärelsen, utan om att få komma till det andliga landet, som är den kristna kyrkan, där syndernas förlåtelse ges genom ordet och sakramenten. Det är fråga om en verklig pånyttfödelse, då det gamla stenhjärtat tas bort och människan får en ny ande. Detta är exakt vad Jesus talar med Nikodemus om, nämligen pånyttfödelsen genom dopet.

Genom att först listigt ifrågasätta kyrkofädernas auktoritet och sedan angripa deras doplära sätter så Wiberg med full kraft in angreppet på själva den bibliska läran om pånyttfödelsen genom dopet. Han skriver:

Då vi nu går att pröva den katolska och högkyrkligt lutherska från de gamla kyrkofäderna ärvda tolkningen av vårt ställe, fäster vi allra först uppmärksamheten vid att dopet inte med ett ord nämns i vår text. Här talas endast om en födelse 'av vatten och Anden' (s. 59).

Wiberg pekar på att Jesus använder ordet 'vatten' och inte ordet 'dop'. Alltså kan det inte vara fråga om dopet, menar Wiberg. Bakom hans tankegång ligger övertygelsen att varken *vatten* eller *dop* kan frälsa eller föda på nytt. Wiberg pekar på att Jesus först säger: *Den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike* (Joh. 3:3). Här nämns varken dop eller vatten. Alltså måste också vers 5 (*Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike*) betyda detsamma som vers 3. När därför Jesus i vers 5 talar om att *bli född på nytt av vatten och Ande* kan det inte syfta på dopet.

Detta är en tolkningsmetod som kan bortförklara allting. Om jag först säger något och sedan gör ett förtydligande tillägg måste tillägget enligt Wiberg betyda

exakt detsamma som det jag först sade. Låt oss ta ett exempel. Jag säger: *'För att komma in i stugan måste man gå genom den rödmålade porten. Det finns ingen annan ingång'* Den som lyssnar frågar då: *Hur skall jag kunna komma igenom porten? Det går inte. Jag har försökt. Dörren går inte att öppna.* Jag säger då: *Du skall använda den här nyckeln. Det är den enda som passar i låset.* Mot detta invänder då lyssnaren: *Nej, nyckeln får inte användas för du sa i början att man måste gå genom den rödmålade porten. Då sa du ingenting om någon nyckel. Alltså är nyckeln bara en symbol för något annat. Betydelsen måste vara att ordet 'nyckel' syftar på att man på annat sätt ska gå genom porten.'*

Hur kan någon resonera så dåraktigt!? Jo, så gör Wiberg om dopet. Jesus sa först ingenting om något vatten. Han sa bara att man måste bli *född på nytt*. När Nikodemus då frågar förtydligar Jesus: Man måste bli *född genom vatten och Ande*. Men då säger Wiberg: Stopp! Vattnet måste betyda något annat eftersom Jesus inte nämnde vattnet första gången. Wiberg skriver:

Att vår Frälsare inte syftade på det kristna dopet som nödvändigt till ny födelse syns vidare av att 'vatten' nämns blott en gång, och sedan utlämnas det. Det heter bara 'bli född på nytt' (v. 3) och 'det som är fött av Anden, det är ande' (v. 6) och 'ni måste födas på nytt' (v. 7)'... Om vattnet hade varit nödvändigt till ny födelse så måste han ha behållit det [upprepat ordet varje gång, min anm.]. Således syns det tydligt att det stora ämne Jesus talade om var födelsen av Anden och att han talade om vattnet på samma sätt som Jesaja och Hesekiel enbart som en sinnebild för Andens verk vid människans pånyttfödelse. (s. 63f).

Vi kan lägga märke till att Wiberg här resonerar om dopet ungefär som Zwingli och de reformeta gjorde när de förnekade Jesu kroppsliga närvaro i nattvarden. Zwingli menade ju att Kristi kropp och blod inte kan vara fysiskt närvarande i brödet och vinet eftersom hans kropp är i himlen på Faderns högra sida. Jesu ord måste därför tolkas symboliskt. Zwingli argumenterade genom att visa att det finns andra bibelställen som har en symbolisk

tolkning, t.ex. när Jesus säger att han är vinträdet och vi är grenarna. Jesus är ju inte ett fysiskt vinträd och vi kristna är inga fysiska grenar. Varför skulle Jesus på ett enda ställe vid nattvarden instiftande ha talat fysiskt konkret om en närvaro som inte nämns i andra sammanhang? resonerade Zwingli.

Mot detta sade Luther: Ingenting i texten visar att Jesus inte talar om en konkret närvaro. Guds ord måste förstås bokstavligt och konkret om ingenting tydligt säger att det är fråga om symboliskt tal. När Jesus om bröd och vin säger: *Tag och ät. Detta är min kropp. Drick härav. Detta är mitt blod etc.*, måste vi tro orden såsom de lyder och inte ändra dem.

Med Wibergs resonemang skulle det innebära att även Jesu ord om nattvarden är opålitliga. Om Jesus hade menat en konkret fysisk närvaro måste han i så fall ideligen ha upprepat dessa ord för att vi skulle tro på dem. Det räcker inte med ett enda tillfälle vi påskmåltiden, även om det skildras av flera evangelister och Paulus.

Om dopet gäller detsamma. Eftersom Jesus bara talade om att bli född på nytt genom vatten *en enda gång* inför Nikodemus räknas detta inte. Ordet 'vatten' kan därför inte betyda dopets vatten utan måste förstås som en bild för ett mera obestämt andedop. Vi ser för övrigt att detta är typiskt för baptisterna. De bortförklarar både närvaron i nattvarden och pånyttfödelsen i dopet.

Grundtanken är att Guds nåd inte kan ges genom några jordiska medel som vatten, bröd och vin. I konsekvensens namn undrar man då hur Guds nåd kan ges genom Ordet, som består av bokstäver och fysiska ljud!? Svaret är också, som man kan förmoda, att de reformerta inte heller räknar ordet som ett verkligt nådemedel. Det yttre ordet är bara en symbol för hur Guds Ande verkar direkt i människans hjärta. *'Anden behöver ingen vagn'*, säger Zwingli. Så är de reformerta inklusive

baptisterna svärmare i fråga om både ordet, dopet och nattvarden. De vill inte heller veta av nycklamakten och den direkta avlösningen i bikten/skriftermålet.

Tillbaka till mitt exempel om dörren och nyckeln. Om jag verkligen hade menat att man kunde komma in genom dörren med en nyckel måste jag enligt Wiberg ha sagt det flera gånger. Om jag hade börjat med att nämna nyckeln och fortsatt med det hade det varit rätt. Detta är ett märkligt resonemang. Någon har sagt: En sanning är sann även om den bara sägs en gång, medan en lögn är en lögn hur ofta den än upprepas.

När nu Jesus allvarligt säger till Nikodemus: *Jag säger dig sanningen: Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike* så räcker denna enda gång för tron. Jesu säger här att en människa blir född på nytt *av vatten och Ande*. Han betyder detta med en högtidlig ed: *Sannerligen, sannerligen*. I grundtexten: *Amen, amen*.

Ingenting säger att det inte är fråga om vanligt vatten. Men genom sammanställningen '*vatten och Ande*' förstår vi att det inte syftar på något vanligt tvättande eller någon judisk utvärtes rening utan på dopet.

Men Wiberg '*går på i ullstrumporna*', som man säger. Han upprepar sitt mantra om och om igen att det inte *kan* vara fråga om dopets vatten. Orden måste syfta på något annat. Wiberg skriver:

Vi stannar således vid att uttrycket 'födas av vatten och Anden' bör tolkas så: 'födas av vatten är detsamma som av Anden'. Genom denna tolkning undviker vi de stora svårigheter som är förknippade med den bokstavliga tolkningen av ordet vatten, och genast bortfaller det kraftigaste stödet för den villfarande läran att barnen måste födas på nytt genom dopet för att vara skickliga att ingå i Guds rike.' (s. 64).

Här avslöjar Wiberg sin bakvända tolkningsmetod. Genom att tolka 'vatten' bildligt faller argumentet för barndopet bort. Eftersom Wiberg på förhand betonat att inget enda spädbarn i hela världen

någonsin har blivit frälst och saligt genom dopet – eftersom det är omöjligt – måste Jesu ord nödvändigtvis syfta på *något annat* och mer andligt än vattendopet. Jämför svärmarnas argument om nattvarden: Eftersom Kristi kropp inte *kan* vara i brödet måste det tolkas bildligt. Förnuftet säger att sådana under som att brödet i nattvarden är Kristi kropp är orimliga. Så resonerar också Wiberg om dopet. Sådana under som att både barn och vuxna föds på nytt genom dopets vatten måste omedelbart avvisas av vårt upplysta förnuft. Gud måste ha menat något annat. Jesu högtidliga ord till Nikodemus måste betyda att 'vatten' här inte betyder vatten.

I min lilla, tokiga liknelse om dörren och nyckeln måste ordet 'nyckel' tolkas som något annat. Jag nämnde ju bara nyckeln en gång. Men eftersom jag först talade om att 'gå igenom den röda dörren' måste 'nyckel' tolkas symboliskt och betyda att man på ett mystiskt, andligt sätt tar sig igenom dörren. Hade jag däremot flera gånger sagt: Använd denna nyckel. Vrid om den ordentligt. Använd nyckeln, använd nyckeln, använd nyckeln! Då hade man accepterat detta. Nej, man skulle tro att jag var galen som inte kan uttrycka mig ordentligt en enda gång.

Wiberg kommer nu till argumentet att det är *många andra* som på samma sätt bortförklarar Jesu ord om pånyttfödelsen genom dopet. Han skriver:

Att ordet 'vatten' här bör fattas sinnebildligt lärs även allmänt av den reformerta kyrkans teologer i Tyskland och Schweiz (md undantag av Beza) och även av andligt sinnade puritanska teologer i England, ja, även av några bland de utmärktaste teologerna i den lutherska kyrkan. Så skriver dr F. Lücke: 'Den av oss givna förklaringen gör det för oss omöjligt att vid Kristi svårfattliga ord tänka att Jesus i detta tal förelade den ännu icke döpte Nikodemus dopets nödvändighet.' Var och en kan inse att denna tolkning inte bara förvirrar och förvänder samtalets mening utan också den hermeneutiska regeln om symbolernas utläggning

(s. 64f).

När Wiberg kallar F. Lücke för en av de utmärktaste teologerna i den lutherska kyrkan avslöjar han sig verkligen. Gottfried Chr. Fr. Lücke (1791-1855) må ha varit en mycket lärd professor, det ska inte betvivlas. Men han var en s.k. *förmedlingsteolog* som var anhängare av den för kyrkan så fördärvlige Friedrich Schleiermacher. Om Lücke står det i lexikon att *han var en av de värdigaste representanterna för den teologiska riktning, som anslutande sig till Schleiermacher sökte försona tro och vetande, den s.k. medlingsteologien* (Nordisk familjebok, 1886, s. 338).

Den här sortens teologer kan verkligen inte räknas till den lutherska kyrkans 'utmärktaste' lärare! I spåren av den nedrivande upplysningsteologin försökte de åstadkomma en syntes av tro och vetande som förstörde hela den kristna teologin. Man kan säga att vår tids bibelkritik går i spåren av denna förmedlingsteologi, där alla de gamla, bibliska begreppen omtolkas för att passa människans förnuft. När Wiberg hänvisar till Lücke avslöjar han att han i grunden tillhör samma slags teologer, om än i konservativ tappning. För Wiberg kan Jesu ord om dopet inte tolkas bokstavligt eftersom det skulle strida mot förnuftet. Han avslöjar sig verkligen också genom de nämnda orden:

Genom denna tolkning undviker vi de stora svårigheter som är förknippade med den bokstavliga tolkningen av ordet vatten, och genast bortfaller det kraftigaste stödet för den villfarande läran att barnen måste födas på nytt genom dopet för att vara skickliga att ingå i Guds rike.

Exakt samma sak skulle kunna sägas om villolärare som inte vill tro och bekänna att Kristus är sann Gud. Vi kunde då med Wiberg säga: *Då bortfaller ju de stora svårigheter som är förknippade med den bokstavliga tolkningen av ordet 'Gud' och genast bortfaller det kraftigaste stödet för den villfarande läran att Gud är treenig och att Jesus är sann Gud, ett med Fadern och den helige Ande.* Så resonerar t.ex. Jehovas vittnen.

När Wiberg nu menar sig ha klarat av Joh. 3:5 – som enligt honom inte kan handla om dopet – går han vidare till Titus 3:5, som också är ett huvudställe för läran om att dopet verkligen frälsar och föder på nytt.

Wiberg börjar med att som tidigare peka på olika teologers tolkningar. Därmed vill han göra det klara och tydliga bibelstället dunkelt. Paulus ord lyder ju:

Men när Gud, vår Frälsare, uppenbarade sin godhet och kärlek till oss människor frälste han oss, inte för rättfärdiga gärningar som vi hade gjort utan på grund av sin barmhärtighet. Han frälste oss genom ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande, som han rikligt utgöt över oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare, för att vi ska stå rättfärdiga genom hans nåd och bli arvingar med hopp om evigt liv (Tit. 3:4-7).

Wiberg skriver:

Även detta ställe har de lärde tolkat på flera olika sätt. I synnerhet har de avvikit från varandra i tolkningen av ordet 'bad'... Då aposteln här inte uttryckligen nämner dopet, så kan ordet 'bad' även tas i sinnebildlig betydelse... Den helige Ande verkar likt ett renande bad där de troende blev liksom nedsänkta (s. 67).

Wiberg kan inte heller förstå att tron verkas genom flera nådemedel. Han skriver:

Då ordalydelsen tydligt visar att nya födelsen eller förnyelsen tänks såsom verkad av den helige Ande, så kan dopet inte på samma gång betraktas som nya födelsens verkande orsak (s. 68).

Det är som om jag i mitt dörrexempel skulle säga: Man kan inte öppna dörren både med hjälp av handtaget och genom att vrida om nyckeln. Antingen öppnar man med handtaget eller med nyckeln. Eftersom du först sa att man ska gå in genom dörren kan man inte gå in med hjälp av nyckeln.

Enligt Wiberg är det antingen Anden som verkar eller dopet. Båda kan inte verka samtidigt!!

Här måste vi lämna Wiberg.

Mer om dopet och bekännelsen i nästa nr.